

організації виробництва і, як наслідок, забезпечити гнучкість виробництва в цілях якнайповнішого задоволення зростаючих та неоднорідних потреб споживачів.

Список використаних джерел

1. Робсон М. *Практическое руководство по реинжинирингу бизнес-процессов* / М. Робсон, Ф. Уллах / Пер. с англ. под ред. Н.Д. Эриашвили. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 2007. – 224 с.
2. Попов Э. *Реинжиниринг бизнес-процессов и информационные технологии* / Э. Попов, М. Шапот / *Открытия системы*. – 2001. – № 15. – С. 62-69.
3. Черненко М. *Реінжинірінг і псевдореінжинірінг* / М. Черненко // *Рынок капитала*. – 2000. – № 21. – С. 41–49.
4. Виноградова О.В. *Реінжинірінг бізнес-процесів у сучасному менеджменті: Монографія* / О.В. Виноградова. – Донецьк, 2005. – 195 с.
5. Філіна С.В. *Трактування поняття реінжинірінг бізнес-процесів як основного методу кардинальної перебудови бізнес-процесів* / С.В. Філіна // *Нові економічні системи в сучасних умовах* – 2011. – №4. – С. 210-213.
6. Чиназирова С.К. *Современная стратегия развития организации производства* / С.К. Чиназирова. – Альфа, 2010. – 52с.
7. Валович М.З. *Управління виробничим потенціалом підприємств спиртової промисловості в умовах системної нестабільності економіки* / М.З. Валович // *Наука й економіка*. – 2010. – № 3 (19). – С. 103–107.
8. Омеляненко Т.В. *Проблеми та актуальні завдання розвитку теорії виробничої стратегії підприємства* / Т.В. Омеляненко // *Бізнес Інформ*. – 2013. – № 11. – С. 279-286.
9. Іванов В.Б. *Потенціал підприємства* / В.Б. Іванов, О.М. Кохась, С.М. Хмелевський. – К.: Кондор, 2009. – 300 с.

Станкова Л. *Направления развития деятельности производственных предприятий в современных условиях.* В статье рассмотрены основные направления развития деятельности производственных предприятий, особенности реинжиниринга и концепции организационного развития. Представлены основные этапы развития производственного предприятия.

Stankova L. *Directions of development of productive enterprises` activity in modern terms.* In the article considered basic directions of development of activity of productive enterprises, feature of reengineering and conception of organizational development. Presented basic stages of development of productive enterprise.

УДК 354:338.4:654

Танащук К.О., к.е.н., доц.,
Мартиненко А.Г., здобувач
Науково-дослідний центр
«Телекомунікації без меж»

РОЗРОБКА АЛГОРИТМУ МЕТОДИКИ ТАРИФОУТВОРЕННЯ НА ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ РАДІОЧАСТОТНОГО РЕСУРСУ УКРАЇНИ

На основі аналізу європейського досвіду та нормативно-правової бази, міжнародних підходів до тарифоутворення при використанні радіочастотного ресурсу, розроблено та обґрунтовано алгоритм побудови методики розрахунку тарифів на роботи (послуги) державного підприємства зі здійснення державного нагляду за використанням радіочастотного ресурсу України

Постановка проблеми та аналіз основних публікацій. Радіочастотний ресурс (РЧР) країни є специфічний обмежений ресурс, попит на який в останні роки стрімко зростає через широкомасштабне впровадження стільникових, мобільних (рухомих), ширококутових та інших телекомунікаційних технологій. Від ефективного використання РЧР залежить не тільки доступність високотехнологічних сучасних телекомунікаційних послуг, впровадження швидкісного доступу до мережі Інтернет для населення, але й конкурентоспроможність країни на міжнародному рівні. Тому ефективне користування і використання цього ресурсу має важливе значення як для розвитку сфери телекомунікацій, так і для економіки України в цілому.

Державний нагляд за використанням РЧР перш за все ставить на меті утворення умов підвищення ефективності обмеженого ресурсу, яке забезпечується в тому числі відповідними органами. Згідно вітчизняного законодавства [1] в Україні у якості такого органу виступає Державне підприємство «Український державний центр радіочастот» (УДЦР).

Згідно Закону України «Про радіочастотний ресурс України» [2] сфера повноважень УДЦР поширюється на широке коло завдань щодо регулювання у сфері користування РЧР в Україні у смугах радіочастот загального користування, зокрема: присвоєння радіочастот, забезпечення електромагнітної сумісності (ЕМС) радіоелектронних засобів (РЕЗ) та випромінювальних пристроїв (ВП), проведення радіочастотного моніторингу, вимірювань параметрів телекомунікаційних мереж загального користування (ТМЗК), забезпечення ефективного користування номерним ресурсом України, здійснення обліку та контролю за ввезенням в Україну і реалізацією РЕЗ і ВП, сертифікація технічних засобів телекомунікацій (ТЗТК) тощо.

УДЦР вирішує як оперативні, так і стратегічні завдання, виступаючи не лише як експертна та аналітична структура, але й як провідне підприємство у сфері регулювання в сфері телекомунікацій України.

Виконання завдань УДЦР вимагає від державних органів влади формування прозорої методології розрахунку та встановлення тарифів на послуги з підтримки працездатності всієї системи державного нагляду за використанням РЧР та забезпечення міжнародних зобов'язань країни.

Питання регулювання та управління використанням радіочастотним ресурсом досліджувалися вітчизняними й закордонними фахівцями та науковцями [3-10]. В цих роботах містяться як організаційні, так і технічні рекомендації з впровадження державного нагляду, процедури встановлення плати за використання РЧР, здебільш макрохарактеру. Проте в останні роки в державі постійно проводяться законодавчі зміни, стрімко впроваджуються технології ширококутового зв'язку, методики та регламенти контролю та вимірювання параметрів РЧР, модернізується власне саме УДЦР. На тлі цих подій, на жаль, в Україні не існувало, і не існує досі, ґрунтовного методологічного забезпечення, здатного адекватно відобразити усі техніко-технологічні та економіко-організаційні аспекти, на яких має будуватися методика тарифоутворення на здійснення державного нагляду за використанням РЧР.

Метою дослідження є розробка алгоритму методології тарифоутворення на послуги з державного нагляду за використанням радіочастотного ресурсу України.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на національні розходження, в усіх країнах світу, при користуванні РЧР, державні регуляторні органи зіштовхуються, здебільшого, з одними й тими ж самими проблемами. Попит на частоти збільшується, особливо у діапазонах, придатних для мобільного ширококутового зв'язку. У той самий час розвиток ринку і технічних засобів, як, наприклад, конвергенція передачі голосу і даних, непередбачено прискорюється, і нові види послуг постійно вимагають розширення доступу до РЧР. І доти, поки ця проблема не буде вирішена, буде існувати реальна небезпека, що перевантаження частотних діапазонів і їхня нестача будуть стримувати розвиток і сповільнювати впровадження нових технологій.

Загальноприйнятим шляхом вирішення цієї проблеми є запровадження умов користування РЧР на дозвільній та платній основі. Зокрема, користувачі РЧР України сплачують такі збори і платежі [2]:

- одноразовий платіж за видачу ліцензії на використання РЧР;
- щомісячний збір за використання РЧР;
- здійснення моніторингу за користуванням РЧР;
- інші платежі, передбачені законами України.

Кошти, що надходять від користувачів РЧР у вигляді зборів і платежів, зараховуються до Державного бюджету України, а також до УДЦР – уповноваженого Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації України (НКРЗІ) моніторингового органу.

Згідно з [2] основними поняттями в державному регулюванні РЧР є:

- користування радіочастотним ресурсом - діяльність, пов'язана із застосуванням радіоелектронних засобів та/або випромінювальних пристроїв, що випромінюють електромагнітну енергію в навколишній простір у межах радіочастотного ресурсу;
- радіочастотний моніторинг - збирання, оброблення, збереження та аналіз даних про параметри випромінювання радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв, які діють у відповідних смугах радіочастот;
- радіочастотний ресурс - частина радіочастотного спектра, придатна для передавання та/або приймання електромагнітної енергії радіоелектронними засобами і яку можливо використовувати на території України та за її межами відповідно до законів України та міжнародного права, а також на виділених для України частотно-орбітальних позиціях.

До загальних користувачів радіочастотного ресурсу України відносяться користувачі, які не внесені до переліку, визначеного частиною другою статті 4 [2]. Загальні користувачі радіочастотного ресурсу України поділяються на такі групи:

- суб'єкти господарювання, які користуються радіочастотним ресурсом України для надання телекомунікаційних послуг, за винятком розповсюдження телерадіопрограм;
- суб'єкти господарювання, які здійснюють розповсюдження телерадіопрограм із застосуванням власних або орендованих радіоелектронних засобів;
- технологічні користувачі і радіоаматори - юридичні чи фізичні особи, які користуються радіочастотним ресурсом України без надання телекомунікаційних послуг.

Основними засадами управління радіочастотним ресурсом України є:

- визначення необхідного та достатнього для потреб України радіочастотного ресурсу, його реєстрація та міжнародний захист;
- забезпечення максимального та ефективного використання радіочастотного ресурсу України;
- забезпечення і захист інтересів, прав і свобод громадян у процесі використання радіочастотного ресурсу України;
- забезпечення і захист інтересів держави;
- чітке розмежування радіочастотного ресурсу України для потреб спеціальних та загальних користувачів.

Таким чином, державний нагляд за використанням користувачами (загального та спеціального призначення) радіочастотного ресурсу являє собою комплекс заходів з контролю, моніторингу та управління радіочастотним ресурсом країни який здійснюється уповноваженою організацією (УДЦР).

Специфічними цілями державного нагляду за використанням РЧР, відповідно до проведеного аналізу рекомендацій Міжнародного Союзу Електрозв'язку [3,4], було визначено такі:

1. Забезпечення даними, необхідними для процесу управління користуванням радіочастотним ресурсом:

- інформацією про ступінь зайнятості електромагнітними випромінюваннями діапазонів та окремих частот;
- інформацією про відповідність параметрів переданих сигналів вимогам ліцензій на передачу;
- даними про ведення та перевірку реєстрації частот;
- даними щодо виявлення, ідентифікації та визначення місця розташування об'єктів контролю;
- джерел несанкціонованих радіовипромінювань тощо.

2. Сприяння у вирішенні проблем електромагнітної сумісності при введенні в експлуатацію нових радіосистем, присвоєння робочих частот і складанні частотних планів за допомогою контролю кордонів зон обслуговування, параметрів радіоелектронних засобів (РЕЗ) та виявлення джерел радіозавад конкретним радіосистемам.

3. Сприяння у забезпеченні допустимого рівня радіозавад при прийомі населенням звукових і телевізійних програм мовлення.

4. Забезпечення інформацією, яка пов'язана з вирішенням конкретних завдань за зверненнями користувачів РЧР, а також для програм міжнародного радіочастотного моніторингу.

Проблема розробки методологічного забезпечення тарифоутворення на здійснення державного нагляду полягає у необхідності не тільки вирішення теоретичних завдань, але й розрахунку розмірів тарифів на роботи (послуги) з управління та моніторингу використання радіочастотного ресурсу, які затверджуються на державному рівні. Що покладає додаткові зобов'язання на якість та достовірність розмірів тарифів, які проходять багатоступеневу систему погодження з відповідними органами державної влади, користувачами РЧР та громадське обговорення. Зважаючи на це, в процесі розробки алгоритму повинні бути максимально враховані усі технологічні, економічні, юридичні та організаційні питання, як безпосередньої діяльності УДЦР, так його взаємодії з користувачами РЧР, НКРЗІ, спеціалізованими державними органами та службами.

Головними факторами впливу на розробку алгоритму було визначено:

- технологічна специфіка та принципи організації роботи УДЦР, НКРЗІ, користувачів РЧР;
- структура та види послуг УДЦР;
- система обліку витрат та розрахунку собівартості послуг УДЦР;
- система бухгалтерського та фінансового обліку УДЦР як державного підприємства.

З метою визначення основних підходів до розробки методології тарифоутворення на роботи (послуги) УДЦР, було проаналізовано нормативно-правову базу інших країн-членів Міжнародного союзу електрозв'язку щодо методологічного забезпечення в частині користування РЧР. На підставі аналізу було визначено, що загально визнаним є підхід, який отримав в міжнародній практиці назву «Методика визначення розмірів плат на основі погашення витрат органів управління». Сутність цього методу полягає у наступному.

Уповноважені державні органи управління РЧР визначають розмір плати не вище рівня, необхідного для покриття адміністративних витрат. Така практика використовується і зараз у багатьох країнах світу відносно смуг частот, на які не спостерігається значного попиту.

Одноразовий платіж (P_d) за видачу ліцензії на використання РЧР, установлений на основі компенсації витрат на управління використанням спектра, у загальному функціональному виді представляється як:

$$P_{di} = f(D_i, A_i), \quad (1)$$

де D_i , A_i – відповідно прямі та накладні адміністративні витрати на обробку радіочастотних заяв i -ї компанії.

Розглянемо варіант одержання розрахункової формули, що реалізує наведену функціональну залежність. Вихідна формула для визначення розміру P_d має вигляд:

$$P_d = E \cdot k_{re}, \quad (2)$$

де E – витрати держави на видачу ліцензії;

k_{re} – коефіцієнт, що враховує витрати на розгляд заяв, відносно яких було відмовлено у видачі ліцензії.

У загальному випадку кожен складову витрат органів державної влади, з наведеної вище формули, можна визначити наступною сумою:

$$E = \sum_{i=1}^5 E_i, \quad (3)$$

де E_1 – відрахування на придбання та експлуатацію технічних засобів, що використовуються для виконання відповідних робіт з ліцензування, включаючи устаткування комп'ютерів, програмне забезпечення, матеріали, амортизацію будинків;

E_2 – відрахування, що необхідні для проведення наукових досліджень, закупівлі наукової літератури і рекомендацій та проведення розрахунків з питань виконання відповідних робіт з ліцензування;

E_3 – заробітна плата службовців за час виконання відповідних робіт з ліцензування;

E_4 – витрати органів державного управління на послуги та роботи, що надаються і виконуються з метою ліцензування (включаючи витрати інших органів влади);

E_5 – податки та збори з $E_1 - E_4$.

Конкретні значення складових витрат з надання ліцензії (наприклад, тих, що пов'язані з наданням консультацій з підготовки та оформлення заявочних матеріалів на видачу ліцензії, наданням довідкових матеріалів, реєстрацією та експертизою заяв на видачу ліцензії, розглядом заяв, роботою комісій, експертною роботою фахівців, міжнародною координацією та оформленням ліцензії) визначаються прямим розрахунком або експертним методом.

Крім того, усі наведені витрати групуються до прямих витрат (витрат на проведення експертизи, розробку висновків, виготовлення бланка ліцензії), накладних витрат (на забезпечення вказаної діяльності) та податків і зборів, які провадяться у відповідності з установленим законодавством порядком.

У цьому випадку прямі витрати включаються у плату за видачу ліцензії прямо (безпосередньо) і складаються з витрат на експертизу (включаючи експертизу заяви на видачу ліцензії та розгляд заяви) та витрат на виготовлення бланків ліцензій і додатків до них, які обумовлені технологією й організацією робіт з ліцензування.

Витрати (E_d) на експертизу визначаються як добуток кількості експертів у складі експертної комісії, тривалості експертизи у днях, тарифної ставки (окладу) згідно з тарифною сіткою оплати праці робітників організацій бюджетної сфери і коефіцієнта складності проведення експертизи. Витрати за експертизу включають також витрати на відрядження експертів, пов'язані з проведенням експертизи, і враховують встановлені законодавством України відрахування на соціальні потреби:

$$E_d = N_e \cdot N_d \cdot S \cdot a \cdot k_d + E_{bt}, \quad (4)$$

де N_e – кількість експертів, N_d – кількість днів експертизи, S – денна тарифна ставка (оклад), a – нарахування на заробітну плату експертів, k_d – коефіцієнт складності експертизи, E_{bt} – витрати на відрядження експертів.

До накладних витрат, що включаються у плату за експертизу, належать витрати на організаційне, фінансове і технічне забезпечення проведення експертизи, ведення реєстраційної документації, складання і ведення реєстрів ліцензій (включаючи придбання програмного забезпечення, комп'ютерної оргтехніки, їх обслуговування), а також плату за послуги банків, зв'язку тощо. Накладні витрати також визначаються витратами на придбання бланків, оформлення ліцензій і додатків до них, їх експедируванням, обліком, зберіганням і видачею. З урахуванням наведеного для розрахунку витрат на видачу ліцензії застосовують формулу:

$$E_s = r \cdot n \cdot E_d, \quad (5)$$

де r – коефіцієнт, який враховує відшкодування витрат, пов'язаних з веденням єдиного ліцензійного реєстру та виготовленням бланків ліцензій (тобто відповідні витрати на придбання матеріалів та використання обладнання);

n – коефіцієнт, що враховує накладні витрати.

Однак, навіть у разі визначення розміру плати за ліцензію у такий спосіб, його головним недоліком слід визнати необхідність встановлення значної кількості вихідних даних, які для інших цілей не розраховуються.

У зв'язку з цим обґрунтування розміру плати за видачу ліцензії на основі витрат органів державного управління доцільно провадити в інший спосіб.

Такий підхід також використовується у деяких країнах та базується на визначенні частки витрат на здійснення державного нагляду у загальному кошторисі витрат уповноваженого органу. Тоді, одноразовий платіж за видачу ліцензії на використання радіочастот у цьому випадку визначаються з формули:

$$P_d = E_s = (B \cdot q_l) / N_l, \quad (6)$$

де B – річний кошторис уповноваженого державного органу;

q_l – частка кошторису призначена на покриття витрат з видачі ліцензій;

N_l – кількість виданих ліцензій за рік.

Головними недоліками наведених підходів є відсутність зв'язку між рівнем адміністративно встановлюваного платежу й ефективністю використання РЧР.

Наприклад, один власник ліцензії може використовувати смугу частот визначеної ширини у відносно малонаселеному районі і сплачувати, стільки ж, скільки платить інший оператор, що використовує ту саму смугу у густонаселеному й економічно розвиненому районі, хоча ця смуга має велику ринкову вартість. Через відсутність зв'язку між платежем і ефективністю використання РЧР така порівняльно мала оплата не сприяє ефективному його використанню.

У деяких районах і смугах частот, де РЧР має незначну цінність, уведення оплати за його використання може перешкодити будь-якому використанню спектра і, відповідно, повній відсутності попиту на РЧР. Однак більш типово те, що адміністративно встановлювана плата виявляється набагато менша за ринкову вартість спектра і, отже, вона стимулює ефективне використання спектра лише мінімально.

Низькі платежі можуть бути серйозною проблемою в країнах, де має місце високий рівень інфляції, оскільки платежі звичайно приводяться у відповідність тільки один раз у рік, і тому можуть відставати від загального рівня цін. Однак дана проблема може бути вирішена, якщо державні органи влади дозволять органам управління РЧР переглядати платежі з урахуванням тенденцій зміни рівня цін в економіці країни.

Узагальнюючи наведене, відзначимо, що недоліком методики обґрунтування плати на основі витрат державних органів управління РЧР є те, що вона прямо не враховує такі важливі чинники як:

– діапазон та смуги частот, вид радіозв'язку, технологія радіозв'язку, потужність передавача;

- регіон країни, де планується використання РЧР;
- рівень доходів користувачів РЧР, фінансовий і технічний стан користувачів РЧР;
- рівень світових цін на використання РЧР, загальний рівень розвитку країни, її макроекономічні показники;
- бажаність стимулювання ефективності використання РЧР, одержання економічної вигоди, розвитку нових послуг, конкуренції тощо.

Проаналізовані підходи не стимулюють служби до підвищення якості своєї роботи та розвитку матеріально-технічної бази, що стримує своєчасну адекватну реакцію на впровадження користувачами РЧР новітніх технологій та, як наслідок, звуження функціональних можливостей служби.

Слід зауважити, що в Україні до цього часу, здебільш використовувалися підходи адміністративного характеру, які містилися у встановленні тарифів без методологічного забезпечення. Наукове обґрунтування методології тарифоутворення на здійснення державного нагляду за використанням радіочастотного ресурсу України, має забезпечувати відшкодування у повному обсязі витрат на підтримання функціонування діючої телекомунікаційної мережі в частині використання РЧР, а також забезпечення прибутку, як вирішальної умови розвитку та безперерйного надання послуг з державного нагляду.

Методологія тарифоутворення, спрямована на кількісне визначення тарифів на роботи (послуги) УДЦР, повинна об'єктивно обґрунтовувати підвищення технічного переозброєння, матеріального забезпечення та технологічно-методичного забезпечення діяльності державного підприємства.

Методологія визначення тарифів на роботи (послуги) УДЦР має бути прозорою та збалансованою, оскільки:

- завищення тарифів при тимчасовому збільшенні доходів може стати стримуючим чинником подальшого розвитку операторської та провайдерської діяльності;
- надмірне заниження тарифів обумовить неефективність надання робіт (послуг) УДЦР та, як наслідок, зниження бюджетних надходжень.

Серед основних факторів впливу на зміну підходів до тарифоутворення здійснення державного нагляду за використанням РЧР слід визначити:

- зміни у законодавстві: перерозподіл функцій з державного нагляду за використанням РЧР між Адміністрацією зв'язку, НКРЗІ та УДЦР;
- технологічні та організаційні зміни: впровадження нових видів послуг з використанням РЧР, широкомасштабне технологічне переозброєння користувачів РЧР, вдосконалення ведення бухгалтерського та фінансового обліку державних підприємств тощо;
- впровадження нових вимог до формування тарифів: необхідність врахування додаткових факторів впливу на собівартість, необхідність перегляду видів та структури послуг з державного нагляду тощо.

Так, відповідно до Порядку регулювання тарифів на роботи (послуги) Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» [11], формування тарифів на роботи (послуги) УДЦР має будуватися на:

- визначенні планової собівартості робіт (послуг);
- визначенні складових тарифу (планова собівартість робіт (послуг) та прибуток) для виконання робіт (послуг).

При цьому планова собівартість робіт (послуг) УДЦР має визначатися із застосуванням нормативного методу на підставі нормативів, норм оплати праці, нормативів витрат з обслуговування та управління виробництвом, нормативів витрат з управління підприємством. Витрати, які неможливо встановити із застосуванням нормативів, визначаються шляхом експертної оцінки та аналітичними дослідженнями.

Визначення планової собівартості робіт (послуг) повинно передбачати застосування П(С)БО 16 [12] та розподіл операційних витрат на такі групи як:

- прямі виробничі витрати;
- загальновиробничі витрати;

– інші (адміністративні) витрати підприємства.

Закріплення Порядком таких вимог призвело до необхідності розробки та впровадження нових методологічних підходів як до визначення структури витрат, які формують собівартість робіт (послуг) УДЦР, так і розробки нового алгоритму визначення тарифів.

Додатковим чинником впливу на розробку методики тарифоутворення на послуги УДЦР стало широкомасштабне впровадження в УДЦР автоматизації процесів радіоконтролю, обліку радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв, створення єдиної бази даних їх обліку, оновлення та модернізація засобів вимірювання, програмного забезпечення, автопарку та мобільних і стаціонарних комплексів радіоконтролю призвели до значного зростання витрат на виконання робіт (послуг), підвищенню вимог до фахівців служб та підрозділів.

Таким чином, при розробці методики тарифоутворення на послуги здійснення державного нагляду за використанням РЧР, відповідно до визначених вимог, факторів впливу та особливостей вітчизняного законодавства в сфері бухгалтерського обліку, необхідно застосовувати, стандартну формулу розрахунку ціни: собівартість + норма прибутку. Разом з тим, на підставі аналізу існуючих підходів до методологічного забезпечення тарифоутворення в інших країнах світу та особливостей функціонування УДЦР, застосувати механізми визначення собівартості на основі розробки додаткового комплексу документів, що регламентуватимуть специфічні умови надання цих послуг.

Таким чином в процесі розробки методології розрахунку тарифів на роботи (послуги) УДЦР необхідно виконати наступні взаємопов'язані завдання:

– провести аналіз існуючої нормативно-правової бази України, країн СНД, рекомендацій та методологічних підходів Європейської Комісії, Міжнародного союзу електрозв'язку (ITU, ITU-R, ITU-D, ITU-T), Ради європейських регуляторів електронних комунікацій (BEREC) щодо тарифоутворення на роботи (послуги), пов'язані з користуванням радіочастотним ресурсом, моніторингом телекомунікаційних мереж та виділенням номерного ресурсу;

– провести аналіз існуючих переліків послуг УДЦР та розробити новий Класифікатор робіт (послуг);

– провести аналіз організаційної структури управління УДЦР та розробити алгоритми визначення розмірів трудовитрат на виконання робіт (надання послуг) фахівцями УДЦР;

– провести аналіз планово-фінансових показників в частині: операційних витрат на здійснення виробничої, загальновиробничої та адміністративно-організаційної діяльності УДЦР, а також планових розмірів витрат (капіталовкладень) в розвиток програмно-апаратних засобів, лабораторного та вимірювального обладнання, матеріально-технічного забезпечення діяльності УДЦР.

– розробити Класифікатор витрат для визначення розмірів планової собівартості робіт (послуг) відповідно до розробленого Класифікатора робіт (послуг) УДЦР;

– удосконалити Методику розрахунку норми прибутку відповідно до техніко-економічного обґрунтування вартісної структури тарифів, розробленої Державним підприємством «Науково-дослідний економічний інститут» Міністерства економіки України та планових розмірів витрат (капіталовкладень) УДЦР;

– розробити Методику розрахунку тарифів на основі аналізу сучасних методологій ціноутворення, що використовують витратний, нормативний, балансовий, агрегований та параметричний;

– розрахувати тарифи на роботи (послуги) Державного підприємства «Український державний центр радіочастот», пов'язані з користуванням радіочастотним ресурсом України, моніторингом телекомунікаційних мереж та виділенням номерного ресурсу.

В узагальненому вигляді Алгоритм розробки методики має мати наступний вигляд.

**Алгоритм методики розрахунку тарифів на здійснення державного нагляду
за використанням РЧР**

№	Зміст етапу	Результат
1.	Визначення моделі взаємодії структурних підрозділів УДЦР	Визначення технологічних ланцюгів та дольової участі структурних підрозділів при виконанні робіт (наданні послуг)
2.	Класифікування робіт (послуг) УДЦР відповідно до організаційних, технологічних та нормативно-правових змін, що відбулися протягом останніх 5-ти років та удосконалення Класифікатора робіт (послуг)	Формування нового переліку робіт (послуг) для розрахунку тарифів
3.	Визначення переліків статей операційних витрат УДЦР для формування структури витрат відповідно до Порядку НКРЗІ	Методи пропорційного розподілу експлуатаційних витрат для розрахунку собівартості послуг
4.	Розподіл витрат шляхом відокремлення прямих експлуатаційних витрат, загальновиробничих витрат та адміністративних витрат підприємства	
5.	Розробка Класифікатора експлуатаційних витрат	Визначення розмірів експлуатаційних витрат в розрізі Класифікатора послуг
6.	Визначення розмірів експлуатаційних, загально-виробничих та адміністративних витрат підприємства на основі даних первинної бухгалтерської звітності відповідно до оновленого Класифікатора робіт (послуг)	
7.	Прогнозування обсягів робіт (послуг)	Визначення планових обсягів разових робіт (послуг)
8.	Розрахунок планової собівартості робіт (послуг)	Розрахунок собівартості робіт (послуг) в прив'язці до Класифікатора робіт (послуг) із застосуванням пропорційності розподілу експлуатаційних витрат
9.	Розрахунок норми прибутку	Визначення норми прибутку з урахуванням планових показників капітальних інвестицій
10.	Розрахунок розмірів тарифів на роботи (послуги) УДЦР	Розрахунок тарифів на роботи (послуги) УДЦР, як суми собівартості та норми прибутку

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведені дослідження дозволяють зробити такі висновки:

– існуючі підходи до визначення плати за використання РЧР не стосуються методології визначення тарифів на здійснення державного нагляду за використанням РЧР відповідною уповноваженою організацією – УДЦР;

– рекомендовані міжнародні методології обчислення плати не дозволяють розраховувати тарифи на роботи (послуги) УДЦР у відповідності до особливостей вітчизняного законодавства, принципів розподілу повноважень між органами виконавчої влади, стрімкої технічної модернізації та впровадження нових видів телекомунікаційних послуг, що використовують РЧР;

– встановлені державою вимоги до основних положень, які мають бути враховані в процесі розробки нової методології тарифоутворення, є узагальненими та лише підкреслюють необхідність використання понять «планова собівартість» та прибуток, тобто вимагають визначення у якій саме спосіб мають бути розраховані ці показники;

–

– розроблений алгоритм Методики розрахунку тарифів на здійснення державного нагляду за використанням РЧР відбиває особливості техніко-організаційного функціонування УДЦР, дозволяє врахувати особливості організації бухгалтерського та фінансового обліку УДЦР, відображає врахування запровадження нових телекомунікаційних послуг, що використовуватимуть РЧР.

Наступним кроком у подальших дослідженнях має стати перелік робіт за кожним пунктом Алгоритму.

Список використаних джерел

1. Положення про радіочастотний моніторинг у смугах радіочастот загального користування / Рішення НКРЗІ від 16.07.2009 № 1599. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0741-09>.
2. Про радіочастотний ресурс / Закон України від 01.06.2000 № 1770-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1770-14/print1452797761313143>
3. *Radio Regulation*. Geneva: International Telecommunication Union, 2012.
4. *Tasks of a monitoring service / Recommendation ITU-R SM.1050-2*. 1994-2003-2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.itu.int/dms_pubrec/itu-r/rec/sm/R-REC-SM.1050-2-200401-I!!PDF-E.pdf
5. Олейник В.Ф. Порядок использования радиочастотного спектра в Украине. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edu.ucrf.gov.ua>
6. Танащук К.О. Проблеми створення системи тарифного регулювання ринку телекомунікацій України [Текст] / Танащук Катерина Олександрівна // Наукові праці ОНАЗ ім. О.с. Попова. — 2008. — № 1. — С. 114-119.
7. Быховский М.А., Бутенко В.В. Анализ зарубежного опыта регулирования использования спектра и предложения по совершенствованию отечественной системы управления РЧС // *Электросвязь*. — 2006. — № 1. — 23–26.
8. Jean-Pierre Huynh [October 2000] *French Refarming Fund. CEPT/RR meeting on Spectrum Fees*. — 2000. Liege, Belgium.
9. James H. Alleman. *Shadow price of electromagnetic spectrum: a theoretical analysis*. US Department of Commerce. — 1994. — Report 74 – 42.
10. Ноздрин В.В. Методы определения платы за радиочастотный спектр // *Электросвязь*. — 2002. — № 12. — С. 33–37.
11. Про затвердження Порядку регулювання тарифів на роботи (послуги) Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» / Рішення НКРЗІ від 29.03.2012 р. №169. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0588-12>
12. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Витрати» / Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

Танащук Е., Мартиненко А. Разработка алгоритма методики тарифообразования по осуществлению государственного надзора за использованием радиочастотного ресурса Украины. На основе анализа европейского опыта и нормативно-правовой базы, международных подходов к тарифообразования при использовании радиочастотного ресурса, разработаны и обоснованы алгоритм построения методики расчета тарифов на работы (услуги) государственного предприятия по осуществлению государственного надзора за использованием радиочастотного ресурса Украины.

Tanashchuk K., Martynenko A. Development of the method of the algorithm for the calculation of tariffs for the implementation of state supervision over the use of radio frequency resource of Ukraine. The article analyzed the European experience and the legal framework,

international approaches to the calculation of tariffs for the use of radio frequency resource. An algorithm for constructing methodology for calculating tariffs for works (services) of state enterprises for the implementation of state supervision over the use of radio frequency resource of Ukraine is developed and justified

УДК 330.322.01

Щербакова І.Б., здобувач
Одеський національний
політехнічний університет

АДАПТИВНІСТЬ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД В ВИЗНАЧЕННІ ПОНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЇ ДО ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ МАЛИМИ ПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ НА ЗАСАДАХ ПРОЕКТНОГО БІЗНЕС-ПАРТНЕРСТВА

В статті представлено аналіз наукових думок в аспекті визначення поняття інвестиції, з цілю висвітлення їх адаптивності до сучасних умов господарювання промислових підприємств, а саме сприяння вирішенню питань залучення інвестицій малими промисловими підприємствами. Огляд дав можливість виявити чинники несприятливості існуючих теоретичних засад подоланню проблеми дефіциту фінансування проектів малих промислових підприємств, такі як: відсутність акценту на залученні інвестицій; не враховуються особливості розмірів підприємств; брак наявності ознак проектного бізнес-партнерства. Розкрито подвійний зміст досліджених понять в загальному та практичному розрізі.

Постановка проблеми. Світова економічна теорія і практика економічних трансформацій ринкової економічної системи засвідчує, що малі підприємства відіграють специфічну і, водночас, фундаментальну роль у стабілізації ринкової економіки, особливо в її становленні. Але для спостереження позитивної тенденції зазначених аспектів малі промислові підприємства необхідно забезпечити можливість розробляти та впроваджувати інвестиційні проекти. В сучасних умовах господарювання на шляху інвестиційного розвитку стає проблема дефіциту інвестицій та висока вартість користування інвестиційними ресурсами. З цих обставин слідує своєчасність використання нових способів залучення інвестицій для малих промислових підприємств, таких як проектно-бізнес-партнерство. Але для розробки інструментарію потрібен відповідний теоретичний базис. Для цього необхідно провести аналіз підходів до визначення поняття інвестиції та надати напрямки його вдосконалення.

Аналіз останніх публікацій та досліджень, які призначені дослідженню поняття інвестиції показав різноманіття кутів погляду вчених та підходів до його трактування. Цьому питанню приділяли увагу такі науковці як О. Балан, І. Бланк, О. Вовчак, М. Денисенко, Н. Єфімова, Дж. Кенс, В. Козлова, О. Мертенс, Мочерний, Б. Райзберг, А. Пересада, К. Салига, Федоренко, У. Шарп, В. Шевчук та інші. Але під впливом мінливості сучасних умов господарювання деякі аспекти потребують перегляду та вдосконалення.

Метою статті є висвітлення в досліджених підходах до визначення поняття інвестиції напрямів вдосконалення в аспекті підвищення адаптивної властивості її використання в залученні інвестицій малими промисловими підприємствами.

Виклад основного матеріалу. Основні підходи щодо визначення терміну «інвестиції» у наукових джерелах узагальнено в таблиці 1, у розрізі присутності в них адаптивних ознак до сучасної проблематики малих підприємств промисловості, яка характеризується відсутністю достатнього обсягу інвестицій, а саме: акцент на залучення інвестицій; врахування розміру підприємства; наявність ознак проектного бізнес-партнерства, як способу залучення інвестицій.